

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 624
Tarih: 23.02.2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Toplu mezarlar gerçeği tarih boyunca halkların toplumsal, siyasal, sosyal ve kültürel hak arayışlarına karşı şiddet ve baskı politikalarının uygulandığı pek çok coğrafyada ortaya çıkan yakıcı insanlık trajedilerindendir. Türkiye, Filistin, Çeçenistan, Meksika, Kosova ve Fransa gibi birçok ülkenin sınırları içerisinde şiddet ortamlarından kaynaklı çok sayıda toplu mezar bulunmuştur. Cumhuriyetin kuruluşundan bugüne kadar özellikle Kürt sorununun şiddet yöntemleri ile çözülmesi politikalarından kaynaklanan uygulamalar ülkeyi deyim yerindeyse tam bir toplu mezar tarlasına çevirmiştir. Toplu mezar gerçekliğinin tamamıyla açığa çıkmasının toplumsal barışın sağlanmasında yerine getirilmesi gereken en önemli koşullardan biri olarak değerlendirmek gerekir. Türkiye'deki toplu mezarların belirlenmesi ve henüz açılmamış toplu mezarların açılması, tarihle yüzleşmenin başarılması ve uluslararası hukuktan doğan toplu mezarlarla ilgili kriterlerin güncellenip uygulamaya konulması amacıyla Anayasa'nın 98, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105. Maddeleri gereğince araştırma komisyonu kurulmasını talep ediyoruz.

İdris BALUKEN

Bingöl Milletvekili

GEREKÇE:

Uluslararası hukuk açısından “ölüm hakkı”nı düzenleyen protokol Minessota protokolüdür. Protokol, hukuk dışı, keyfi ve yargısız infaz şüphesi, ulusal veya yerel ceza hukukuna uygun olarak soruşturulması ve ceza yargılanmasına başvurulması için bağımsız, bilimsel ve etkin soruşturma için delillerin sağlıklı toplanmasını öngörmektedir. Bu protokol 87 ülke tarafından kabul edilip onaylanmıştır. Ancak Türkiye bu protokolü çekinceli olarak kabul etmiştir. Türkiye tarafından çekince konulan en önemli protokol maddesi şöyledir: “Hükümetler tam yetkili ve bağımsız bir komisyon kurarak araştırmaya başlamalı. Komisyon; tarafsız, yetkinlikleri ve bağımsızlıkları kabul görmüş kişilerden oluşmalı. Tarafsızlığa gölge düşürülmemesi için komisyon üyelerinin, muhtemel herhangi bir kişi, kamu organı, siyasi parti, ya da örgütle bağlantılı olmaması gerekir.”

Minessota protokolünde; toplu mezar soruşturmalarının kapsadığı alan, Olay yeri incelemesine ilişkin ayrıntılı anlatım, toplu mezarın nasıl açılması ve açılırken kimlerin bulunması gerekliliği, faili meçhul, toplu öldürme gibi olaylarda yaşamını yitirenlerin otopsi incelemesinde bilimsel ve tam bağımsız bir çalışma durumlarının kriterleri sıralanmıştır.

Yıllardır şiddet ve savaş ortamında bulunan Türkiye büyük çoğunluğu Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunmak üzere çok sayıda toplu mezarı barındırmaktadır. Dersim’de Seyit Rıza döneminden (1937-38) döneminden kaldığı belirtilen, içerisinde 230 kişinin bulunduğu toplu mezar ile Bingöl’de Şeyh Said’in döneminde (1924-25) 84 kişinin diri diri yakıldığı köydeki toplu mezar Türkiye’deki toplu mezar tarihinin ilk örneklerini sunmaktadır. Şeyh Said, Seyit Rıza ve onların arkadaşlarının gerçekliklerinin gündemleşmesi, son otuz yıldır bölgede süren savaştan dolayı bugün tesadüfen yapılan kazılarda ortaya çıkan insan kemikleri, bu konuda çözüme yönelik önemli bir toplumsal duyarlılık yaratmıştır.

İnsan hakları alanında çalışan Sivil Toplum Örgütleri tarafından yapılan çalışmalar Türkiye’nin toplu mezar gerçekliğiyle ciddi bir yüzleşme yaşamadığını ortaya koymaktadır. Yapılan çalışmalara göre; Türkiye’de tahmin edilen toplu mezar sayısı 253 iken, bu toplu mezarlarda 3248 insana ait kemikler bulunmaktadır. Oysaki Türkiye’de açılan toplu mezar sayısı 29 ve bu toplu mezarlardan çıkarılan insan kemiklerinin sayısı ise 190’dır. Dolayısıyla şu anda

Türkiye’de açılmayan 224 toplu mezar ve bu mezarlarda 3058 insana ait kemikler bulunmaktadır.

Türkiye’de çoğunluğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde bulunduğu iddia edilen toplu mezarlara ilişkin neredeyse hiçbir çalışma yapılmamıştır. Sadece Bingöl ilimizde toplu mezarlarda bulunan 38 insanlara ait kemikler varken henüz açılmayı bekleyen 32 toplu mezarda ise 430 insana ait kemikler bulunmaktadır.

Tüm bu gerçeklerden hareketle hem ulusal yasaların uluslararası yasalara uygunluğu ve uyumluluğunun sağlanması hem de var olduğu iddia edilen toplu mezarların belirlenip uluslararası hukuka uygun şekilde açılması için Meclis Araştırması açılmasını talep ediyoruz.

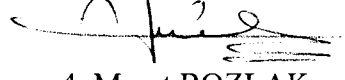
1. Pervin BULDAN
BDP Iğdır Milletvekili

2. Hasip KAPLAN
BDP Şırnak Milletvekili

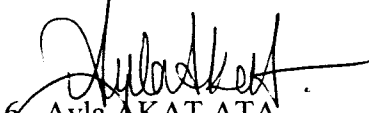
3. Sırrı SAKIK
BDP Muş Milletvekili

4. Murat BOZLAK
BDP Adana Milletvekili

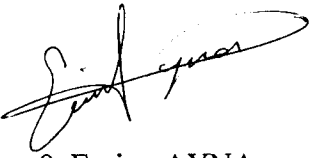
5. Halil AKSOY
BDP Ağrı Milletvekili

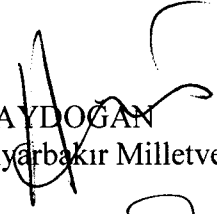
6. Ayla AKAT ATA
BDP Batman Milletvekili

8. Hüsamettin ZENDERLİOĞLU
BDP Bitlis Milletvekili

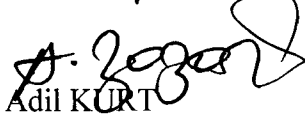
9. Emine AYNA
BDP Diyarbakır Milletvekili

10. Nursel AYDOĞAN
BDP Diyarbakır Milletvekili

11. Altan TAN
BDP Diyarbakır Milletvekili

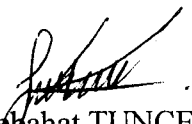
12. Adil KURT
BDP Hakkari milletvekili

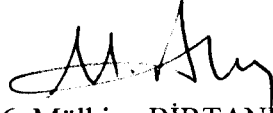
13. Esat CANAN
BDP Hakkari milletvekili

14. Sırrı Süreyya ÖNDER
BDP İstanbul Milletvekili

15. Sebahat TUNCEL
BDP İstanbul Milletvekili

16. Mülkiye BİRTANE
BDP Kars milletvekili

17. Erol DORA
BDP Mardin milletvekili

18. Ertuğrul KÜRKÇÜ
BDP Mersin Milletvekili

19. Demir ÇELİK
BDP Muş Milletvekili

21. Nazmi GÜR
BDP Van Milletvekili

20. İbrahim BİNİCİ
BDP Şanlıurfa Milletvekili

22. Özdal ÜÇER
BDP Van Milletvekili